

Česká literatura 20. století II (doc. Špirit, ÚT 12:30 – 14:05)

Dvousemestrální seminář orientuje na příkladu vybraných děl v chronologii literárních dějin, v proměnách tvárných uměleckých postupů, v jejich dobové recepci a v různých způsobech literárněhistorického zvěcnění.

Doporučená literatura

- BLAŽÍČEK, Přemysl: KRITIKA A INTERPRETACE. Ed. M. Špirit. Praha: Triáda, 2002, 528 stran. [Soubor studií a kritik z let 1955–2002.]
- BLAŽÍČEK, Přemysl: SEBEUVĚDOMĚNÍ POEZIE (Nad básněmi V. Holana). Praha: ÚČSL ČSAV, 1991, 244 stran → 2. vyd. in P. B., KNIHY O POEZII (Holán / Toman). Ed. M. Špirit. Praha: Triáda, 2011, s. 7–188.
- BLAŽÍČEK, Přemysl: ŠKVORECKÉHO ZBABĚLCI. Praha: OIKOYMENH, 1992, 70 stran → 2. vyd. in P. B., KNIHY O EPICE (Naši / Švejk / Zbabělci). Ed. M. Špirit. Praha: Triáda, 2014, s. 377–450.
- BRABEC, Jiří: Poznámky k české literatuře 1945–1948, in ORIENTACE 1, 1966, č. 1, s. 77–82; č. 2, s. 76–82; č. 3, s. 80–86; č. 4 s. 80–84; č. 6, s. 74–78.
- BRABEC, Jiří: Modely kritické reflexe moderní české literatury, in sb. ČESKÁ LITERATURA NA KONCI TISÍCLETÍ I. Ed. D. Vojtěch. Praha: ÚČL AV ČR, 2001, s. 13–20 → J. B., PANSTVÍ IDEOLOGIE A MOC LITERATURY. Ed. J. Flaišman a M. Kosák. Praha: Akropolis, 2009, s. 13–21.
- BRABEC, Jiří: Estetická norma a historie literatury v totalitním systému, in sb. ZLATÁ ŠEDESÁTÁ (Česká literatura, kultura a společnost v letech tání, kolotání a ...zklamání). Ed. R. Denemarková. Praha: ÚČL AV ČR, 2000, s. 11–18 → J. B., PANSTVÍ IDEOLOGIE A MOC LITERATURY. Ed. J. Flaišman a M. Kosák. Praha: Akropolis, 2009, s. 148–155.
- CAMUS, Albert: MÝTUS O SISYFOVI [fr. 1943]. Přel. Dagmar Steinová. Praha: Svoboda, 1995 → 2. vyd. Praha, Garamond 2006, 148 stran.
- ČERNÝ, Jindřich: OSUDY ČESKÉHO DIVADLA PO DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLCE (Divadlo a společnost 1945–1955). Praha: Academia, 2007, 526 stran.
- ČERNÝ, Václav: PRVNÍ A DRUHÝ SEŠIT O EXISTENCIALISMU [E 1948 a smz. 1977]. Ed. J. Víšková. Praha: MF, 1992, 155 stran.
- ČERNÝ, Václav: SKUTEČNOST SVOBODA (Kulturněpolitické stati a polemiky z let 1945–1948). Ed. J. Šulc a J. Kabíček. Praha: Český spisovatel, 1995 (Edice Orientace). 467 stran. [Obsahuje mj. knihu V. Č. Boje a směry socialistické kultury (1946) a na s. 235–459 stati Černého odpůrců nebo souputníků v tehdejších polemikách.]
- ČERVENKA, Miroslav: STYL A VÝZNAM (Studie o básnících). Praha: Československý spisovatel, 1991, 274 stran.
- DOLEŽAL, Bohumil: NETRPĚNÁ LITERATURA. Ed. P. Šrámek. Praha: Torst, 2007, 674 stran. [Literární kritiky z let 1964–1970; obsahuje bibliografii díla B. D.]
- DUBSKÝ, Ivan: O absurditě, in DIVADLO, 1963, č. 10, prosinec, s. 15–21; též in I. D., PER VIAM (Stati a eseje). Ed. P. Kouba. Praha: Torst, 2003, s. 122–143.
- GROSSMAN, Jan: ANALÝZY. Ed. a doslov T. Pokorná a J. Holý. Praha: Československý spisovatel, 1991 (Edice Orientace), 437 stran. [Výbor z literárněhistorických a teatrologických statí; obsahuje výběrovou bibliografii J. G.]
- GROSSMAN, Jan: MEZI LITERATUROU A DIVADLEM I–II. Ed. P. Šrámek. Praha, Torst, 2013, 1340 stran. [Souborné vydání prací J. G.]
- HAMANOVÁ, Růžena – JONÁKOVÁ, Anna (eds.): ZTRÁTY A NÁLEZY (50. a 60. léta v české literatuře). Praha: PNP 1998, 195 stran. [Katalog výstavy; obsahuje mj. cenné Kalendárium politických a kulturních událostí v literatuře v letech 1948–1969 a hesla tehdejších literárních časopisů.]
- CHALUPECKÝ, Jindřich: OBHAJOBA UMĚNÍ (1934–1948). Ed. M. Červenka a V. Karfík. Praha: Československý spisovatel, 1991 (Edice Orientace), 255 stran. [Výbor z kunsthistorických a literárněkritických statí.]

- JUNGMANN, Milan: OBLÉHÁNÍ TRÓJE (Literární kritiky a listy ze zápisníku z let 1958–1968). Praha: Československý spisovatel, 1969, 196 stran.
- JUSTL, Vladimír: Životopis Vladimíra Holana, in Vladimír Holan: BAGATELY. Ed. V. Justl, soupis Holanova díla E. Macek. Praha: Odeon, 1988 (Sebrané spisy V. H., sv. 11), s. 313–450.
- KARFÍK, Vladimír: Jiří KOLÁŘ. Praha: Český spisovatel, 1994, 107 stran. [Studie s kapitolami Úvod do díla, Básnické reflexe a Koláž v dramatu.]
- KOPECKÝ, Jan (ed.): ÚČTOVÁNÍ A VÝHLEDY (Sborník prvního sjezdu českých spisovatelů 1946). Praha: Syndikát českých spisovatelů, 1948, 363 stran.
- MACHOVEC, Martin: Od avantgardy přes podzemí do undergroundu (Skupina edice Půlnoc 1949–1955 a undergroundový okruh Plastic People 1969–1989), in ALTERNATIVNÍ KULTURA (Příběh české společnosti 1945–1989). Ed. Josef Alan. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001, s. 155–199 → POHLEDY ZE VNITŘ (Česká undergroundová kultura ve svědectvích, dokumentech a interpretacích). Ed. Martin Machovec. Praha: Pistorius & Olšanská / Ústav české literatury a literární vědy FF UK, 2008, s. 97–149.
- NEZVAL, Vítězslav: ESEJE A PROJEVY PO OSVOBOZENÍ (1945–1958). Ed. M. Blahynka. Doslov J. Taufer. Praha: Československý spisovatel, 1976 (Dílo V. N., sv. 26), 560 stran.
- OPELÍK, Jiří (ed.): JAK ČÍST POEZII [1963]. 2., doplněné a přepracované vyd. Praha: Československý spisovatel, 1969, 264 stran. [Interpretace sbírek V. Nezvala, J. Seiferta, F. Halase, J. Kainara, V. Holana, O. Mikuláška, F. Hrubína, J. Koláře a mladších básníků 60. let.]
- OPELÍK, Jiří: HOLANOVSKÉ NÁPOVĚDY. Praha: Thyrsus, 2004, 206 stran.
- OPELÍK, Jiří: NENÁVIDĚNÉ ŘEMESLO (Výbor z kritik 1957–1968). Praha: Československý spisovatel, 1969, 228 stran. [Stati mj. o M. Holubovi, M. Florianovi, F. Hrubínovi, J. Kainarovi, O. Mikuláškově, J. Skácelovi, I. Olbrachtovi, I. Klímovi, J. Vohryzkovi, J. Jedličkovi, M. Kunderovi aj.]
- PATOČKA, Jan: Ideologie a život v ideji, in KRITICKÝ MĚSÍČNÍK 7, 1946, č. 1–2, s. 8–14 → J. P., UMĚNÍ A ČAS I. Ed. D. Vojtěch a I. Chvatík. Praha: OIKOYMENH/Filosofia, 2004, s. 125–131.
- PEŠAT, Zdeněk – PETROVÁ, Eva (eds.): SKUPINA 42 (Antologie). Brno: Atlantis, 2000 (České moderny, sv. 5), 488 stran. [Výbor z textů literátů a výtvarníků, doprovázeno studiemi editorů (E. P. na s. 409–429, Z. P. na s. 430–450).]
- PEŠAT, Zdeněk: TŘI PODOBY LITERÁRNÍ VĚDY. Praha: Torst, 1998, 308 stran. [Studie a recenze, mj. o Skupině 42, P. Bezručovi, J. Horovi, J. Kolářovi, O. Susovi, O. Mikuláškově aj.]
- PETROVÁ, Eva a kol.: SKUPINA 42. Praha: Akropolis a Galerie hl. m. Prahy, 1998, 221 stran. [Monografie o výtvarné tvorbě Skupiny.]
- SUCHOMEL, Milan: CO ZBYLO Z RECENZENTA (Literární kritika 1954–1994). Ed. a doslov J. Bednářová. Brno: Vetus Via 1995, 272 stran.
- SUCHOMEL, Milan: LITERATURA Z ČASU KRIZE (Šest pohledů na českou literaturu 1958–1967). Brno: Atlantis, 1992, 144 stran.
- TEIGE, Karel: OSVOBOZOVÁNÍ ŽIVOTA A POEZIE (Studie z 40. let). Ed. J. Brabec a V. Effenberger (+ doslov). Praha: Aurora / Český spisovatel, 1994 (Výbor z díla K. T., sv. 3), 720 stran.
- VOHRYZEK, Josef: LITERÁRNÍ KRITIKY. Ed. J. Lopatka a M. Špirit. Úvod Z. Urbánek. Doslov E. Formánková. Praha: Torst, 1995, 415 stran. [Výbor z literárních kritik 1956–1995; obsahuje bibliografii J. V.]
- BACHMANNOVÁ, Ingeborg: Frankfurtské přednášky [něm. 1959–1960], přel. M. Jakobsenová, in I. B., MÍSTO PRO NÁHODY II. Ed. E. Jelínková. Praha: Triáda, 2010, s. 65–144.
- ONUFER, Petr (ed.): PŘED POTOPOU (Kapitoly z americké literární kritiky 1930–1970). Praha: Revolver Revue/Triáda, 2010.
- ORWELL, George: Zakazování literatury [angl. 1946], přel. K. Hilská, in G. O., UVNITŘ VELRYBY. Brno: Atlantis, 1997, s. 341–352.
- REICH-RANICKI, Marcel: MŮJ ŽIVOT [něm. 1999], přel. M. Myšková. Brno: Větrné mlýny, 2003.
- SOLŽENICYN, Alexandr: TRKALO SE TELE S DUBEM. Autobiografie [rus. 1975], přel. L. Dušková. Praha: Academia, 2001.

Seminář (ÚT 12:30 – 14:05)

Požadavky ke kontrole studia

Všichni účastníci semináře čtou všechna vypsaná beletristická díla, aktivní účast v semináři je samozřejmá.

Každý absolvuje během semestru

- (a) výstup (max. 15minutový), který v písemné formě odevzdá o týden později. **Text může zohlednit (dokonce je to vítáno) průběh debaty na semináři.** Rozsah max. 2–3 strany, tj. 3600–5400 znaků (tisk z jedné strany papíru, písmo Times New Roman, Georgia nebo Calibri, velikost 12, formátování odstavce: řádkování 1,5, mezery před i za: 0 b.), primární a odborná literatura je udávána dle formálního vzoru sylabu;
- (b) k jinému tématu, než o kterém bude referovat, sestaví literaturu předmětu; tento seznam bude student min. s týdenním předstihem konzultovat s vyučujícím.

Podmínky zakončení předmětu

V ZS mají všichni studenti shodně zápočet za 3 kredity, v LS si vybírají ze dvou variant zkoušky:

(1) Zkouška za 4 kredity bude ústní u vedoucího semináře, a to na základě seznamu literatury, který si student s sebou přinese. (2) Zkouška za 6 kreditů bude mít formu písemné práce předkládané vedoucímu semináře (minimální rozsah 10 NS, maximální 15 NS).

Moodle

<https://dl1.cuni.cz>

klíč k zápisu: ceslit18

Program semináře

1 • 9. 10.

Karel Teige: Milý Ladislave Štolle... (10. 4. a 26. 5. 1950), in K. T., OSVOBOZOVÁNÍ ŽIVOTA A POEZIE (Studie z 40. let). Praha: Aurora / Český spisovatel, 1994, s. 581–593; též moodle, Seminář 1

2 • 16. 10.

Vladimír Holan: DÍK SOVĚTSKÉMU SVAZU, in V. H., DÍK SOVĚTSKÉMU SVAZU, Praha: Fr. Borový, 1945; též in V. H., DOKUMENTY, Sebrané spisy VH 6, Praha: Odeon, 1976; 2. vyd. Sebraných spisů, Praha: Paseka, 2001, s. 121–130

Referát: Debora **Jurková** (skladba) – Anna **Chalupová** (Holanův verš; srovnání se skladbou První testament [1940], viz mj. Brabec 1969, Červenka 1990)

Literatura: Nikola **Chmelařová** (reflexe skladby v monografii J. Opelíka, 2004) – Ondřej **Lát** (dobové ohlasy, viz LČL 2/1, 234)

3 • 23. 10.

Jiří Kolář: DNY V ROCE (Básně 1946 – 1947). Praha: Fr. Borový, 1948 (České básně, sv. 78); 2. vyd. in J. K., KŘESTNÝ LIST – ÓDY A VARIACE – LIMB A JINÉ BÁSNĚ – SEDM KANTÁT – DNY V ROCE – ROKY V DNECH. Dílo JK 1. Praha: Odeon, 1992, s. 251–335

Referát: Andrea **Pišanová** (sbírka; viz např. Pešat 1992) – Lucie **Vondrysová** (žánry ve dnech v roce)

Literatura: Andrea **Adamkovičová** (dobové ohlasy, viz LČL 2/II, 780) – Leona **Špetová** (reflexe po roce 1992)

4 • 30. 10.

Bohumil Hrabal: Kain [1949], in B. H., ŽIDOVSKÝ SVÍCEN. Sebrané spisy BH 2. Praha: Pražská imaginace, 1991, s. 7–37; též in B. H., POVÍDKY, ČRTY A HOVORY. Brno: Host, 2015 (Česká knižnice), s. 7–36
Referát: Tereza **Horváthová** (rozbor prózy) – Kristina **Jarošová** (vztah prózy k Ostře sledovaným vlakům, 1965)

Literatura: Anna **Chalupová** (dobový ohlas Ostře sledovaných vlaků, 1965) – Eva **Pospíšilová** (interpretace Jacka Balucha, 2012, 49–69, a Annalisy Cosentino, 2014)

5 • 6. 11.

Jiří Weil: ŽIVOT S HVĚZDOU. Praha: ELK – Družstvo Dílo, 1949; 3. vyd., ozn. jako 2., Praha: MF, 1964; 4. vyd., ozn. jako 3., Praha: Odeon, 1967 (Světová četba, sv. 383); 5. vyd. in J. W., ŽIVOT S HVĚZDOU – NA STŘEŠE JE MENDELSSOHN. Praha: Československý spisovatel, 1990 (Knihovna české prózy 1945–1985), s. 9–189; 6. vyd. in J. W., ŽIVOT S HVĚZDOU – NA STŘEŠE JE MENDELSSOHN – ŽALOPĚV ZA 77 297 OBĚTÍ. Praha: NLN, 1999 (Česká knižnice), s. 9–231

Referát: Maria **Friedlová** (román) – Anna **Spirmanová** (válka v románu a v povídkách, viz Weil 1966, 157–180)

Literatura: Veronika **Kotalíková** (reflexe od roku 1996) – Lucie **Vondrysová** (reflexe z let šedesátých) – Vít **Voříšek** (dobový ohlas)

6 • 13. 11.

Egon Bondy: TOTÁLNÍ REALISMUS [1950], in E. B., BÁSNICKÉ SPISY I. 1947–1963. Praha: Argo, 2014, s. 71–113

Referát: Jan **Prchal** (výklad jedné básně) – Štěpán **Truhlařík** (sbírka; srov. mj. Machovec 1991)

Literatura: Anežka **Libánská** (ohlasy od roku 2015) – Kamila **Schewczuková** (Zandová 1998, 631–653) – Jan **Tureček** (Zandová 1998, 654–671)

7 • 20. 11.

Josef Škvorecký: Zákony džungle [1950], in J. Š., PŘÍBĚHY O LÍZE A MLADÉM WERTHEROVI A JINÉ POVÍDKY. Spisy JŠ 2. Praha: Ivo Železný, 1994, s. 89–136

Referát: Klára **Lupoměská** (rozbor prózy) – Veronika **Kotalíková** (vypravěč v povídce Konec Bulla Máchy [Škvorecký 1994, 299–315]) – Leona **Špetová** (kategorie času v povídce)

Literatura: Debora **Jurková** (Kosková 2004, 45–58) – Kateřina **Kovaříková** (úryvek povídky v Kolářových Prometheových játrech, 1952, vyd. 1990, 2000, 2016 [oddíl Jásající hřbitov, 4. prosinec 1950])

8 • 27. 11.

Antonín Brousek (ed.): PODIVUHODNÍ KOUZELNÍCI (Čítanka českého stalinismu v řeči vázané z let 1945–1955). Purley: Rozmluvy, 1987

Referát: Anežka **Libánská** (první část antologie, „Předzpěv“ až „Zpěv 5“) – Kamila **Schewczuková** (druhá část antologie, „Zpěv 6“ až „Zpěv 11“)

Literatura: Maria **Friedlová** (Rybák 1953, Pilař 1954) – Anna **Spirmanová** (Brouskův doslov, též 1999, 494–519)

9 • 4. 12.

Milan Kundera: ČLOVĚK ZAHRADA ŠIRÁ. Praha: Československý spisovatel, 1953

Referát: Andrea **Adamkovičová** (sbírka) – Ondřej **Lát** (srovnání s Kunderovou sbírkou Monology, 1957) – Eva **Pospíšilová** (výklad vybrané básně)

Literatura: Nicole **Vojtíšková** (dobový ohlas) – Tereza **Horváthová** (Blažíček 2002) – Jan **Prchal** (Vajchr 2015)

10 • 11. 12.

Jiří Šotola: SVĚT NÁŠ VEZDEJŠÍ (Verše 1955 – 1957). Praha: MF, 1957

Referát: Nikola **Chmelařová** (sbírka; srov. též Blažíček 2002) – Kateřina **Kovaříková** (výklad vybrané básně) – Nicole **Vojtíšková**

Literatura: Kristina **Jarošová** (dobový ohlas) – Štěpán **Truhlařík** (Doležal 1995)

11 • 18. 12.

Jan Hanč: Sešity [1959–1962], in J. H., UDÁLOSTI [smz. 1976]. Praha: Československý spisovatel, 1991, s. 65–232; též Praha: Torst, 1995, s. 179–339; též Praha: Torst, 2016, s. 197–345

Referát: Jan **Tureček** (srovnání se sbírkou Události, 1948 [Hanč 1991, 11–28; 1995, 11–42; 2016, 13–39]) – Vít **Voříšek** (text Sešitů)

Literatura: Klára **Lupoměská** (Urbánek 1968) – Andrea **Pišanová** (Grebeníčková 2015)

LITERATURA K ÚKOLŮM:

Baluch, Jacek (2012): KAIN PODLE HRABALA. Praha: Academia

Blažíček, Přemysl (2002): Poezie všedního dne: skupina Května 1956–1958 [2001], in P. B., KRITIKA A INTERPRETACE. Praha: Triáda, s. 166–183

Brabec, Jiří (1969): Holan, in Jiří Opelík (ed.): JAK ČÍST POEZII, 2. vyd. Praha: Československý spisovatel, s. 158–177

Brousek, Antonín (1999): PODŘEZÁVÁNÍ VĚTVE. Praha: Torst

Cosentino, Annalisa (2014): Kainové bezradní, in Daniel Vojtěch (ed.): KLUBKO ARIADNINO. Praha: FF UK, s. 72–87

Červenka, Miroslav (1990): První testament – Vladimír Holan, in SLOVNÍK BÁSNICKÝCH KNIH. Praha: Československý spisovatel, s. 236–238; mč

Doležal, Bohumil (1995): Dva z Května [1965], in TVÁŘ. VÝBOR Z ČASOPISU. Praha: Torst, s. 228–235

Grebeníčková, Růžena (2015): Události [1996], in R. G., O LITERATUŘE VÝPRAVNÉ. Praha: Torst/IPSL, s. 448–454

Kosková, Hana (2004): ŠKVORECKÝ. Praha: Literární akademie

LEXIKON ČESKÉ LITERATURY 2 (1993). Red. Vladimír Forst a kol. Praha: Academia

Machovec, Martin (1991): Bondy, Vodseďálek a edice Půlnoc, in REVOLVER REVUE, č. 15, s. 121–124

Opelík, Jiří (2004): HOLANOVSKÉ NÁPOVĚDY. Praha: Thyrus

Pešat, Zdeněk (1992): První svazek Kolářů, in LITERÁRNÍ NOVINY 3, č. 44, 5. 11., s. 4

Pilař, Jan (1954): Za humanistickou šíří poezie, in NOVÝ ŽIVOT, č. 6, červen, s. 610–613

Rybák, Josef (1953): K některým otázkám poesie a kritiky, in NOVÝ ŽIVOT, č. 2, únor, s. 232–238

Urbánek, Zdeněk (1968): Rukopisy mají své příběhy, in LITERÁRNÍ LISTY 1, č. 8, 18. 4., s. 9

Vajchr, Marek (2015): Širokou cestou. Polistopadové akademické svědectví o poezii Milana Kundery, in REVOLVER REVUE 30, č. 100, září, s. 122–125

Weil, Jiří (1966): HODINA PRAVDY, HODINA ZKOUŠKY. Praha: Československý spisovatel

Zandová, Gertraude (1998): Básník – svědek – aktivista, in ČESKÁ LITERATURA 46, č. 6, s. 631–671

<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/>